

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Με τις αποφάσεις 16158/6-11-2006 και 117301/Τ6/19-10-2007 του ΥΠ.Ε.Π.Θ., οι οποίες εκδόθηκαν ύστερα από σχετική πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.), έχει συγκροτηθεί Ομάδα Εργασίας για την Προσαρμογή των Νέων Διδακτικών Βιβλίων του Δημοτικού και του Γυμνασίου στις ανάγκες των μαθητών με μειωμένη όραση¹. Η ομάδα αυτή λειτουργεί στο Αγρίνιο και απαρτίζεται από εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.

Οι πρώτες προσπάθειες για δημιουργία προσβάσιμου διδακτικού βιβλίου σε έντυπη μορφή ξεκίνησαν το 2001 στο Αγρίνιο, για να βοηθηθεί ένας μαθητής της πρώτης τάξης του Δημοτικού. Συνεχίστηκαν στα πλαίσια της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την 45668/Γ6/09-05-2003 απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και πιο ύστερα με τη συνεργασία του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Π.Ι.

Εν όψει της έκδοσης των νέων διδακτικών βιβλίων του Δημοτικού και του Γυμνασίου, το Π.Ι. είχε ζητήσει από τους εκδοτικούς οίκους και τις συγγραφικές ομάδες την παράδοσή τους και σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, προκειμένου να είναι δυνατή η παρέμβαση και η προσαρμογή του περιεχομένου τους στις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε μαθητή με μειωμένη όραση. Αυτό δυστυχώς δεν έγινε εκτός ελάχιστων περιπτώσεων.

Έτσι για την παραγωγή του προσβάσιμου υλικού η ομάδα εξάγει, με τη βοήθεια προγράμματος οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων (OCR), το κείμενο και τις εικόνες από ηλεκτρονικά αρχεία (μορφής pdf ή εικόνων) και, με τη χρήση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου, δημιουργεί νέα αρχεία, αλλά με μεγεθυμένους χαρακτήρες (με μεγέθη από 18 έως 33 στιγμές). Αν δεν υπάρχουν ηλεκτρονικά αρχεία για ένα βιβλίο η ομάδα τα δημιουργεί με σάρωση από το έντυπο βιβλίο του ΟΕΔΒ, που χρησιμοποιούν οι βλέποντες μαθητές. Στη ροή του κειμένου τοποθετούνται και οι αντίστοιχες εικόνες, ώστε το περιεχόμενο των παραγόμενων βιβλίων να είναι παρόμοιο, με αυτό των αρχικών. Στο προσαρμοσμένο υλικό χρησιμοποιούνται γραμματοσειρές Sans Serif, των οποίων οι χαρακτήρες είναι ευδιάκριτοι από τους μαθητές με μειωμένη όραση, όπως Arial, Verdana, Tahoma κ.λπ.

Η μεγέθυνση της γραμματοσειράς συνεπάγεται αύξηση του όγκου του υλικού. Γι' αυτό κάθε παραγόμενο βιβλίο, για να είναι εύχρηστο, χωρίζεται κατά την προσαρμογή του σε περισσότερους από 1 τόμους των 120-150 σελίδων. Έτσι τα διδακτικά βιβλία καθενός από τους παραπάνω μαθητές περιλαμβάνουν 30-50 ή και περισσότερους τέτοιους τόμους.

Το προσαρμοσμένο υλικό αποστέλλεται σε ηλεκτρονική μορφή (με οπτικό δίσκο ή με ηλεκτρονικό μήνυμα) στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Π.Ι., απ' όπου στη συνέχεια προωθείται προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Το αίτημα για το υλικό έρχεται στο παραπάνω Τμήμα είτε μέσω σχολείου είτε μέσω γονέα, αφού έχει γίνει εκτίμηση της οπτικής αντιληπτικής ικανότητας του μαθητή (συνήθως αυτή γίνεται από τους γονείς ή τους εκπαιδευτικούς) για την επιλογή του μεγέθους της γραμματοσειράς. Στη συνέχεια το διδακτικό υλικό της αντίστοιχης τάξης αποστέλλεται με ηλεκτρονικό μήνυμα ή οπτικό δίσκο στους γονείς ή το σχολείο του μαθητή, προκειμένου να εκτυπωθεί.

Ύστερα από σχετική ενημέρωση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. προς όλα τα σχολεία της επικράτειας έχουν απευθυνθεί στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Π.Ι. πάνω από 70 εκπαιδευτικές μονάδες (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια, Ιδιωτικά σχολεία, ΕΕΕΕΚ, κ.ά.) και αρκετοί ενδιαφερόμενοι γονείς.

Μέχρι το Μάιο του τρέχοντος έτους (2008) υπολογίζεται να έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία ενός τουλάχιστον αντιτύπου από κάθε σχολικό εγχειρίδιο του Δημοτικού (σε ποσοστό περίπου 90%, πλην των Αγγλικών) και αρκετών της Α' Γυμνασίου (σε ποσοστό

¹ Χρησιμοποιούνται επίσης και οι όροι «Μαθητές με χαμηλή όραση» ή «Μερικώς βλέποντες» ή «Αμβλύωπες μαθητές».

περίπου 60%), ενώ αρκετά από αυτά είναι έτοιμα σε δύο μεγέθη γραμματοσειράς. Δυστυχώς, για το Λύκειο (Γενικό, Επαγγελματικό, Τεχνικό) δεν υπάρχει κανένα βιβλίο προσβάσιμο σε μαθητές με μειωμένη όραση. Το έργο θα συνεχιστεί και κατά τα επόμενα σχολικά έτη, ώστε όλα τα Διδακτικά Βιβλία του Δημοτικού και του Γυμνασίου να προσαρμοστούν σε 3-4 διαφορετικά μεγέθη γραμματοσειράς, ενώ στους στόχους της ομάδας είναι να προσαρμοστούν και όσα από τα βιβλία του Λυκείου είναι δυνατόν.

Παράλληλα καταβάλλεται προσπάθεια, ώστε να αναρτηθεί το υλικό στο Διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, οπότε η πρόσβαση σ' αυτό θα 'ναι εύκολη και γρήγορη από όποιον το χρειάζεται.

Ως αποτέλεσμα του όλου εγχειρήματος, βρίσκεται ήδη στα χέρια πολλών μαθητών σε όλη τη χώρα προσαρμοσμένο και προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό, ενώ οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός ή γονέας το χρειάζεται, μπορεί να απευθύνεται στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Π.Ι., προκειμένου να το προμηθεύεται.

Βουγιουκλίδης Γιώργος
Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής,
Συντονιστής της Ομάδας

Χρήσιμες διευθύνσεις:
kgirtis@pi-schools.gr
vougiorg@sch.gr
kourbeti@pi-schools.gr